

YAPILANDIRMACI YAKLAŞIMA DAYALI ETKİNLİKLERİN ÖĞRENCİLERİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNE KARŞI OLAN TUTUMLARINA ETKİSİ

A. Kürşat GÖKKAYA* Ayşegül TURAL**

Öz

Bu araştırmanın temel amacı 'yapılandırıcı yaklaşıma dayalı etkinliklerin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı olan tutumlarına etkisini belirlemektir. Çalışma grubu, 2010-2011 Eğitim-Öğretim yılında Ankara ili Sincan ilçesi Atatürk İlköğretim Okulundaki 6-B şubesinde öğrenim gören 15 kız ve 10 erkek olmak üzere toplam 25 öğrenciden oluşmuştur. Araştırmada "Tek Grup Ön Test-Son Test Deneysel Desen", verilerin analizinde ise frekans, yüzde ve t testi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara ilişkin analizler, bilgisayarda SPSS 18.00 istatistiksel paket programıyla yapılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir. Elde edilen bulgular, yapılandırıcı yaklaşıma dayalı olarak hazırlanan etkinlik ve uygulamaların, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumlarını olumlu biçimde arttırdığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Tutum, Yapılandırıcı Yaklaşım

Abstract

The main objective of this research is to determine the influences of the Constructive Activities on students' attitudes towards Social Studies. The working group includes 25 students studying at Atatürk primary school in 6-B class in Ankara Sincan during 2010- 2011 Academic year consisting of 15 females and 10 male students. The research was carried out with the "one-group pre-test post-test experimental design" as for analyzing the results, frequency, percentage and t test were used. The analyses of the data obtained from the research were performed with the use of computer SPSS 18:00 Statistic packaged software The measure of being meaningful is determined as 0,05. The results obtained from the research showed that the activities and implementations based on Constructivist Approach have a positive effect on students' behaviors towards Social Studies.

Key Words: Social Sciences, Attitude, Constructivist Approach

---

* Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmeni ABD/ ANKARA; gokkaya@gazi.edu.tr

** Dr. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmeni ABD/ANKARA; aysegulankara06@hotmail.com

Giriş

Eğitim, bireyde kendi yaşantıları yoluyla davranış değişikliği meydana getirme sürecidir (Erden, 2009: 13). Günümüzde bilim ve teknoloji alanında meydana gelen değişim ve gelişimlere paralel olarak, benimsenen eğitim anlayışı da değişmiştir. Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Piaget, Vygotsky, Asubel, Bruner, Von Glasersfeld gibi eğitimci ve araştırmacıların çalışmalarından hareketle eğitim anlayışlarında daha çağdaş yaklaşımlar önem kazanmıştır (Yurdabakan, 2011: 56). Bu çalışmalardan yola çıkılarak, modern eğitim anlayışlarının eğitim dünyasınca benimsendiği son günlerde, bu yeni yönelim ve yaklaşımlardan en çok öne çıkmış olanı yapılandırmacı yaklaşım'dır.

Yapılandırmacı yaklaşım, bilginin öğrenciler tarafından yeniden yapılandırılmasıdır (Özden, 2005: 55). Öğrencinin önceki bilgi ve deneyimlerinden yola çıkarak bilgiyi yapılandırması, bu bilgi ve deneyimlerini yeni karşılaştığı problemlere ve bazı durumlara uygulayıp alternatif çözümler bularak onları yorumlaması, yapılandırmasıdır (Öktem, 2006: 17). Yapılandırmacı yaklaşımda bilgi edinme ve bilginin yapılandırılması sürecinde öğrenmenin gerçekleşebilmesi, zamanla ve belli bir düzen çerçevesinde oluşan sosyal bir faaliyettir (Hein, 1991: 5).

Bu yaklaşımın en önemli özelliği bilginin yapılandırılması ve bireylerce yeniden meydana getirilmesi sürecinde, özellikle öğrenme ortamlarında öğrencilere çeşitli fırsatlar sunmasıdır (Arslan, Orhan ve Kırbaş, 2010: 86). Anlaşıldığı üzere öğrencilerin öğrenme ortamları içinde aktif olarak yer almaları esasına dayanan bu yaklaşım Sosyal Bilgiler dersi için oldukça kullanışlı ve faydalıdır. Bu anlayışlardan hareketle, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yapılandırmacı anlayış ile şekillendirilmiş ve özellikle öğrencilerin aktif olarak derse katılabilecekleri etkinlik ve uygulamalara önemli bir yer ayrılmıştır.

Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı Sosyal Bilgiler Öğretim Programının okullarda en iyi ve etkili biçimde uygulanabilmesi için, kuşkusuz en önemli görev dersin uygulayıcısı olan öğretmenlere düşmektedir. Çünkü derslerin etkili biçimde yürütülmesi ve geliştirilmesi noktasında öğrencilerin derse yönelik motivasyon ve tutumlarını geliştirmede, öğrenme ortamlarında lider ve rehber olanlar, öğretmenlerdir (Karakuş, 2009: 125). Yapılandırmacı yaklaşımı benimseyen öğretmenler, öğrencilerin önceki yaşantılarından sahip oldukları bilgilerini belirleyip, bu bilgilerin üzerine, öğrencilerin kendi bilgilerini inşa etmeleri için uygun sınıf ortamları yaratmaktadırlar (Mayer, Tarihsiz: 2).

Öğretmenlerin kendilerine öğrenme ortamı ve öğrenme-öğretme süreci boyunca çalışmalarında rehberlik ettiği öğrenciler ise öğrenme sürecinde aktif katılımcı durumundaki kişilerdir. Öğrenciler, yapılandırıcı yaklaşım temelli Sosyal Bilgiler derslerinde yeni öğrendikleri bilgileri, zihinsel süreçlerden geçirek yeniden yapılandırmakta ve hayata uygulamaktadırlar. Yapılandırıcı Yaklaşım dayalı öğrenme ortamlarında, bireylerden bilgiyi aynen alıp, sorgulamaksızın kabul etmek yerine, yorumlayarak, araştırarak, yeniden yapılandırmaları yani bilgiyi kendilerinin üretmeleri beklenmektedir (Ünal ve Çelikkaya, 2009: 198).

Tüm bu öğrenen çalışmalarının öğrenme ortamlarında, süreç değerlendirme yaklaşımı ile ele alınması da yapılandırıcı yaklaşıma göre oldukça önemlidir. Yapılandırıcı yaklaşıma göre yürütülen derslerde öğrenme, yaşam boyu devam eden, dinamik ve sürekliliği olan bir durumdur. Bu nedenle derslerde sonuca değil, öğrenme sürecine odaklanılmaktadır (Göncüoğlu, 2010: 47). Özellikle bilginin yapılandırılması aşamasında, konu ya da derse değil, öğrenen birey üzerine odaklanması, bireylerin önceki yaşantı ve deneyimlerine dayandırılan bilgiler dışında bir bilginin var olamayacağı anlayışı Yapılandırıcı yaklaşımın Sosyal Bilgiler dersi açısından düşünüldüğünde, diğer yaklaşımlardan farkını ortaya koymakta ve önemini arttırmaktadır (Hein, 1991: 2). Sonuç olarak, yapılandırıcı yaklaşım insanın kendi bilgi dağarcığını geliştirerek, hayatına yeni bir yön vermesini sağlaması bakımından, Sosyal Bilgiler dersi öğrenme-öğretme süreci içinde ayrı bir noktadadır (Hoskins, 1995: 3).

Bu araştırmada yapılandırıcı yaklaşıma dayalı etkinliklerle şekillendirilen Sosyal Bilgiler Dersine yönelik öğrenci tutumlarının incelenmesi üzerinde durulmaktadır. Bu bağlamda 'tutum'dan ve yapılandırıcı yaklaşıma dayalı olarak yürütülen Sosyal Bilgiler derslerinde öğrencilerin derse karşı tutumlarının desteklenmesinin öneminden bahsetmek yerinde olacaktır. Tutum, bireylerin belli bir kişiyi, kurumu, ya da düşünceyi kabul ya da reddetme şekillerinde gözlenen, duygusal bir hazır oluşluk hâli veya eğitimi olarak tanımlanmaktadır (Kısa, 2007: 13). Günümüzün çağdaş eğitim anlayışının öğrenme ortamlarında yer bulmasını destekleyen yapılandırıcı yaklaşıma dayalı öğrenme etkinlikleri, öğrenciler için dersleri daha ilgi çekici ve zevkli kıldığından ve derse katılımı desteklediğinden dolayı, derse karşı sahip olunan tutumu da geliştirmektedir. Bu açıdan araştırmada uygulanan tüm etkinliklerde, öğrencilerin tutumlarının desteklenmesi ilkesi göz önünde tutulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, yapılandırmacı yaklaşıma dayalı olarak hazırlanan etkinlik ve uygulamaların, öğrencilerin Sosyal Bilgiler derslerine karşı olan tutumlarına etkisini belirleyebilmek ve bu etkinliklerin öğrencilerin derse yönelik tutumları üzerindeki etkisinin çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyebilmektir.

Bu temel amaç doğrultusunda, yapılandırmacı yaklaşıma dayalı etkinliklerle gerçekleştirilen dersler öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı olan tutumlarını çeşitli değişkenlere göre farklılaştırmakta mıdır? Sorusuna yanıt aranmıştır.

1.Deney grubu öğrencilerinin “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği” ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2.Deney grubu öğrencilerinin “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği” ön test ve son test puanları arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

3.Deney grubu öğrencilerinin “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği” ön test ve son test puanları arasında doğum yerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

4. Deney grubu öğrencilerinin “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği” ön test ve son test puanları arasında aile tipine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Araştırmanın, ilköğretim öğrencilerinin Sosyal Bilgiler derslerine ilişkin tutumlarını ve Sosyal Bilgiler derslerinde yapılandırmacı yaklaşım başta olmak üzere, çağdaş eğitim anlayışını yansıtan yeni yaklaşım, yöntem ve tekniklerin kullanılmasının etkilerini görebilmek açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmadan elde edilen bulguların ilerleyen yıllarda bu konuda yapılacak olan çalışmalara yol göstereceği düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Ankara ili Sincan ilçesinde araştırma için seçilen ilköğretim okulu ile,
- Araştırmanın uygulama boyutunun gerçekleştirildiği ‘Demokrasinin Serüveni’ ünitesi ile,
- Araştırmada kullanılan ölçme aracı ve uygulanan etkinlikler ile,
- Öğrencilerin ölçme aracına verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma, yapılandırıcı yaklaşıma dayalı olarak gerçekleştirilen etkinliklerin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı olan tutumlarını ne yönde etkilediğini tespit etmeye yönelik bir çalışmadır. Bu temel amaç doğrultusunda İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi'nde 7 hafta boyunca, tek grupta ön test-son test deneysel desen kullanılarak uygulama yapılmıştır.

Deneysel desenlerde, araştırmacı, oluşturduğu yapay ortamda ilgili olayı, değişkeni ve etkenleri, ayarlamak, değiştirmek ve ortadan kaldırmak gibi yollarla istediği duruma getirmekte yani kontrol etmektedir. Deneysel yöntem, araştırmacıların, araştırmasına yol gösterecek bazı yeni durumların meydana gelmesine fırsat hazırladıkları ve bunların etkisini gözlemledikleri araştırma yaklaşımlarıdır (Kaptan, 1998: 73). Deneysel araştırmalar, değişkenler arasındaki ilişkilerin kesin bir biçimde saptanabilmesi dolayısıyla en güvenilir araştırmalardır (Ural ve Kılıç, 2006: 19).

Ön test- son test tek gruplu modelde, deneysel işlemin etkisi tek bir grup üzerinde yapılan çalışmayla test edilmektedir. Bağımlı değişkene ilişkin ölçümler, uygulama öncesinde ön test, uygulama sonrasında son test olarak araştırmaya katılan kişiler üzerinde, aynı ölçme araçları kullanılarak elde edilmektedir (Büyüköztürk ve arkadaşları, 2011: 198).

Tablo 1. Çalışmanın Araştırma Deseni

Grup	Uygulama Öncesi	Kullanılan Yöntem	Uygulama Sonrası	Uygulama Süreci
Deneysel Grup	Ön Test (T1)	Yapılandırıcı Öğrenme Yaklaşımı	Son Test (T1)	7 Hafta

T1: Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği

Çalışma grubu

Araştırma, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Sincan ilçesi Atatürk İlköğretim Okulunda öğrenim gören 6. sınıf öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Çalışma grubu, bu araştırma için seçilmiş olan 2010-2011 eğitim-öğretim yılında

Ankara ili Sincan ilçesi Atatürk İlköğretim Okulundaki 6-B şubesinde öğrenim gören 15 kız ve 10 erkek olmak üzere toplam 25 öğrenciden oluşmuştur. Çalışma grubunu oluşturan sınıf, araştırmacılar tarafından rastgele seçilmiş olup, sınıf üzerinde deneysel uygulama süreci açısından herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Var olduğu haliyle uygulama sürecine dâhil edilen bu sınıfın öğrencileri deney grubunu meydana getirmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet, Doğum Yeri, Aile Tipi Değişkenlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kız	15	60,0
Erkek	10	40,0
Doğum Yeri		
İl	16	64,0
İlçe	9	36,0
Aile Tipi		
Çekirdek Aile	19	76,0
Geniş Aile	6	24,0
Toplam	25	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan çalışma grubu 15’i kız (% 60,0), 10’u erkek (% 40,0) olmak üzere toplam 25 kişiden oluşmaktadır. Öğrencilerin 16’sı il’de (% 64,0), 9’u ise ilçe’de (%36,0) doğmuştur. Öğrencilerin 19’u çekirdek aile tipine sahipken (% 76,0), 6’sı ise geniş aile tipine (% 24,0) sahiptir.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin ilk hali 30 madde (23 olumlu-7 olumsuz)’den oluşmaktadır. Araştırmanın ön uygulaması 180 kişilik bir öğrenci grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin

faktör analizine uygunluğunu görebilmek için Kaiser-Mayer-Olkin ve Barlett testi yapılmıştır. KMO katsayısı 0,74; Barlett testi ise $[X^2 (24)= 1543,57; p=0,00]$ bulunmuştur. KMO değerinin 0,60'dan yüksek oluşu, Barlett testinin de $p<0,01$ değeri için anlamlı çıkması ölçeğin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin yapısal geçerliliğini görebilmek adına yapılan faktör analizi doğrultusunda faktör yükleri 0.40'ın altında bulunan 5 madde ölçekten çıkarılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeğin son halinde yer alan 25 maddenin faktör yükleri 0,40 ile 0,76 arasında değişmiştir. Bu doğrultuda ölçeğin araştırmada kullanılan son hali (20 olumlu-5 olumsuz) 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık düzeyini görebilmek amacıyla ölçeğin güvenilirliği de incelenmiş ve ölçeğin alfa güvenilirlik katsayısı da $N=25$ için 0,78 olarak bulunmuştur. Bu sonuç da son hali verilen ölçeğin geçerli, güvenilir ve uygulanabilir olduğunu göstermiştir.

Ölçek tek boyuttan oluşmakta olup, ölçekte yer alan maddeler “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçenekleri olan 5’li likert tipinde derecelendirilmiştir. Ölçekte yer alan maddeler puan aralıklarına göre 1-1.80 arası “Kesinlikle Katılmıyorum”, 1.81-2.60 arası “Katılmıyorum”, 2.61-3.40 arası “Kararsızım”, 3.41-4.20 arası “Katılıyorum”, 4.21-5.00 arası ise “Tamamen Katılıyorum” aralığına denk gelmektedir.

Veri Toplama Süreci

Veriler, 2010-2011 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen deneysel uygulama öncesi araştırmaya katılan öğrencilere, uygulama süreci ile ilgili ön bilgiler verilmiş ve yapılandırmacı yaklaşıma dayalı etkinlikler 5 hafta, ölçeklerin uygulamaları 2 hafta olmak üzere, 7 hafta boyunca Sosyal Bilgiler dersleri yürütülmüştür. Araştırmada kullanılan ölçme aracı, araştırmacılar tarafından ön test ve son test olarak tekrar uygulanmıştır. Böylece, uygulama süreci boyunca öğrenciler ile yapılan etkinliklerin öğrencilerin derse yönelik tutumlarını ne derece desteklediğini görebilmek amaçlanmıştır. Uygulama süresince ‘Demokrasinin Serüveni’ ünitesi kapsamındaki kavramlar üzerine etkinlikler yapılmıştır. Öğrenme sürecinde öğrencilerin ilgi alanları doğrultusunda, kavramlara ilişkin fikirlerini karikatür ve resim gibi çizimler ile ifade etmenin yanı sıra, şiir, kompozisyon, senaryo, slogan, senaryo yazma gibi yazma etkinlikleri de yapmalarına olanak tanınmıştır. Süreç boyunca araştırmacıların rehberliğinde deney grubu öğrencileri ile seçim ve yönetim, özgürlük ve haklara

saygı temalı etkinlikler yapıp, çalışma yaprakları ile öğrencilerin öğrenme anlayışları desteklenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 18.00 Paket Programında analiz edilmiştir. İlgili analizler süresince, frekans, yüzde ve t testi kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt probleminin analizinde deney grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ön test ve son test puanlarına verdikleri cevapların değişimi araştırılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeğinden Aldıkları Ön Test ve Son Test Puanlarının Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Uygulama	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
Ön Test	25	83,32	8,33	24	4,715	,00
Son Test	25	90,84	4,44			

Tablo 3. incelendiği zaman öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ön test ve son test puanları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu görülmektedir ($t(24)=4,715; p<,01$).

Uygulama sonucunda elde edilen verilere göre öğrencilerin ölçeğe ilişkin ön test puanları ($=83,32$) iken, son test puanları ise ($=90,84$)'tür. Bu farklılık %95 güven aralığında anlamlı bulunmuştur. Öğrencilerin ön test ve son test uygulamasına verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, son test puanlarının arttığı görülmektedir.

Buna dayanarak, Sosyal Bilgiler dersinde, yapılandırıcı yaklaşımın, etkili olduğu, yapılandırıcı yaklaşıma dayalı olarak hazırlanan etkinlik ve uygulamaların da öğrencilerin derse karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna varıldığı söylenebilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt probleminin analizinde deney grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ön test ve son test puanlarının “cinsiyet” değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. : Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeğinden Aldıkları Ön Test ve Son Test Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Uygulama	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
Ön Test	Kız	15	82,53	10,38	23	-,570	,57
	Erkek	10	84,50	3,86			
Son test	Kız	15	89,80	4,99	23	-1,468	,16
	Erkek	10	92,40	3,06			

Tablo 4. incelendiği zaman öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ön test puanları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir ($t(23) = -,570$; $p >,05$).

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği son test puanlarına bakıldığında ise, son test puanları ile cinsiyet değişkeni arasında da anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir ($t(23) = -1,468$; $p >,05$). Bu bulguya göre, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarında cinsiyete göre bir farklılık olmadığı söylenebilir.

Ancak öğrencilerin ön test ve son test uygulamasına verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları incelendiğinde son test puanlarının arttığı görülmektedir. bu bulguya göre, hem kız öğrenciler hem de erkek öğrenciler için yapılandırıcı yaklaşıma dayalı Sosyal Bilgiler öğretiminin, derse yönelik tutum açısından olumlu yönde katkılar sağladığı görülmüştür.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt probleminin analizinde deney grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ön test ve son test puanlarının “doğum yeri” değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 5’te verilmiştir

Tablo 5. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeğinden Aldıkları Ön Test ve Son Test Puanlarının Doğum Yerine Göre Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Uygulama	Doğum Yeri	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
Ön Test	İl	25	84,63	9,90	23	1,046	,31
	İlçe	25	81,00	3,87			
Son test	İl	25	92,63	2,65	23	3,133	,00
	İlçe	25	87,67	5,31			

Tablo 5. incelendiği zaman öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ön test puanları ile doğum yeri değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir ($t(23)= 1,046$; $p>,05$).

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği son test puanları ile doğum yeri değişkeni arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu görülmektedir ($t(23)= 3,133$; $p<,01$). Bu bulguya göre, öğrencilerin tutum ölçeğine verdikleri cevaplarda, uygulama sonrasında olumlu bir değişim olduğu açıktır.

Öğrencilerin ön test ve son test uygulamasına verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları incelendiğinde son test puanlarının arttığı görülmektedir. Bu bulguya göre, hem ilde doğan öğrenciler hem de ilçede doğan öğrenciler için yapılandırıcı yaklaşıma dayalı Sosyal Bilgiler Öğretiminin olumlu yönde katkılarının olduğu sonucuna varılmıştır.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt probleminin analizinde deney grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ön test ve son test puanlarının “aile tipi”

değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeğinden Aldıkları Ön Test ve Son Test Puanlarının Aile Tipine Göre Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Uygulama	Aile Tipi	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
Ön Test	Çekirdek Aile	19	82,58	8,82	23	-,785	,44
	Geniş Aile	6	85,67	6,68			
Son test	Çekirdek Aile	19	91,21	4,10	23	-,738	,47
	Geniş Aile	6	89,67	5,64			

Tablo 6. incelendiği zaman öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ön test puanları ile aile tipi değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir ($t(23) = -,785$; $p >,05$).

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği son test puanları ile aile tipi değişkeni arasında da anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir ($t(23) = -,738$; $p >,05$). Bu bulguya göre, öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik tutumları üzerinde aile tipinin herhangi bir farklılık yaratmadığı söylenebilir.

Ancak öğrencilerin ön test ve son test uygulamasına verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları incelendiğinde son test puanlarında artış meydana geldiği görülmektedir. Bu bulguya göre, hem çekirdek aileye sahip öğrenciler hem de geniş aileye sahip öğrenciler için yapılandırıcı yaklaşıma dayalı Sosyal Bilgiler öğretiminin, derse yönelik tutumlarının gelişimi açısından olumlu yönde katkılar sağladığı görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları üzerinde çeşitli değişkenlerin anlamlı düzeyde bir farklılık yaratmadığı, ancak yapılandırıcı yaklaşıma dayalı etkinlik ve uygulamaların Sosyal Bilgiler dersi açısından olumlu yönde etkileri olduğu sonucuna varılabilir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği”nden elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlarla ilgili tartışmalara yer verilmiştir.

Araştırmaya Ankara ili Sincan ilçesinde bulunan Atatürk İlköğretim Okulunda 6. sınıfta öğrenim gören 25 öğrenci katılmıştır. Bu öğrenciler deney grubunu oluşturmuştur. Deney grubunda yapılandırımcı yaklaşıma dayalı olarak hazırlanan seçim, yönetim, hak ve özgürlükler ile bu kavramlarla ilişkili kavramlara saygı temalı etkinlikler çerçevesinde dersler işlenmiştir. Ölçme aracı uygulama öncesi ön test ve uygulama sonrası son test olarak uygulanmıştır. Ölçme araçlarından elde edilen veriler bilgisayar ortamında analiz edilmiş ve araştırmanın sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yapılandırımcı yaklaşıma dayalı olarak yapılan öğretime göre derslerin işlendiği deney grubu öğrencileri için, deneysel işlem öncesi yapılan ön test ve sonrasında yapılan son test uygulaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır (Tablo 3). Bu bulgu, derse yönelik tutum ve daha özelden Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum üzerine önceden yapılmış olan çalışmaları desteklemektedir (Aydın ve Balım, 2005; Saygın ve arkadaşları, 2006; Aykaç, 2007; Aladağ, 2007; Yazıcı, 2006; Karakuş, 2009; Yönez, 2009; Atıcı, 2007).

Öğrencilerin “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği”nden aldıkları puanların aritmetik ortalamaları dikkate alındığı zaman, öğrencilerin son testte daha yüksek puanlar aldıkları görülmektedir. Buna göre Yapılandırımcı Yaklaşıma dayalı etkinlik ve uygulamaların Sosyal Bilgiler Dersine yönelik tutumları olumlu yönde arttırdığı görülmektedir.

Öğrencilerinin “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği”ne ilişkin cevapları ile cinsiyet, doğum yeri ve aile tipi değişkenleri arasındaki ilişki de araştırılmıştır. Cinsiyet ve aile tipi değişkeni ile derse yönelik tutum arasındaki ilişkiye bakıldığında, bu değişkenlerin derse yönelik tutum üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmüştür.

Doğum yeri değişkeni ile derse yönelik tutum arasındaki ilişkiye bakıldığında, öğrencilerinin “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği”ne ilişkin ön test ve son test cevapları açısından, son test puanları ile doğum yeri değişkeni arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanılmıştır. Bu ilişkinin ise son test puanları lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgular önceki yıllarda yapılmış olan çalışmalar ile paralellik göstermektedir (Erekli ve arkadaşları, 2009; Teyfur, 2010).

Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sonuçlarına dayalı olarak sunulan bazı önerilere yer verilmiştir.

1. Araştırma sürecinde yapılandırıcı yaklaşıma dayalı etkinlik ve uygulamaların, öğrenciler üzerindeki olumlu ve kalıcı etkileri gözlenmiş olup, Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarını olumlu biçimde arttırdığı görülmüştür. Buna dayanarak, yapılandırıcı yaklaşıma dayalı etkinlik, uygulama ve materyallere Sosyal Bilgiler Derslerinde daha çok yer verilebilir.

2. Öğrencilere Sosyal Bilgiler Derslerinde kendilerini daha çok ifade edebilecekleri öğrenme ortamları hazırlanmalıdır. Bu amaçla, öğrencilere Sosyal Bilgiler dersinde kendilerini en iyi şekilde ifade edebildikleri, derse yönelik ve dersin diğer ders ve alanlar ile ilişkilendirilmesine yönelik öğrenme ürünleri ortaya koyabilmelerine destek verilebilir ve günlük etkinliklerde hazırlanan bu ürünler öğrenci ürün dosyalarında saklanabilir.

3. Sosyal Bilgiler eğitiminde yeni yönelim ve yaklaşımlara ilişkin, yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalar incelenmeli, bu tür çalışmalar, geliştirilmek suretiyle ilgili alan literatürü genişletilmelidir.

4. Yapılan bu araştırma Ankara ili Sincan ilçesi ile sınırlandırılmış olan deneysel bir çalışmadır. İlerleyen yıllarda bu tür çalışmalar kapsam genişletilerek tekrarlanabilir.

5. Bu araştırma tek grupta gerçekleştirilen deneysel bir çalışmadır. İlerleyen yıllarda değişken sayı ve kapsamı genişletilerek, çeşitli değişkenlerin derse yönelik tutum üzerinde anlamlı bir etki yaratıp yaratmadığı hazırlanacak olan çalışmalarda ele alınabilir.

Kaynaklar

Aladağ, E. (2007). Coğrafi bilgi sistemleri kullanımının ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarına etkisi. *TSA*, 11(2), 43-63.

Arslan, A., Orhan, S., Kırbaş, A. (2010). Türkçe dersinde yapılandırıcı öğrenme yaklaşımının uygulanmasına ilişkin yönetici görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 85-100.

- Atıcı, B. (2007). Sosyal bilgi inşasına dayalı sanal öğrenme çevrelerinin öğrenci başarısı ve tutumlarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 32(143), 41-54.
- Aydın, G., Balım, A. Günay. (2005). Yapılandırmacı yaklaşıma göre modellendirilmiş disiplinler arası uygulama: Enerji konularının öğretimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38(2), 145-166.
- Aykaç, N. (2007). Sosyal Bilgiler dersinde aktif öğretim yöntemlerinin kullanılmasının öğrencilerin derse karşı tutumuna, erişim düzeyine ve kalıcılığa etkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, (2007), 24-37.
- Büyüköztürk, Ş. ve diğerleri. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. 8. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Erden, M. (2009). *Eğitim bilimlerine giriş*. 4. Baskı. Arkadaş Yayınları.
- Evrekli, E., İnel, D., Balım, A. Günay. , Kesercioğlu, T. (2009). Fen öğretmen adaylarına yönelik yapılandırmacı yaklaşım tutum ölçeği: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 6(2), 134-148.
- Göncüoğlu, Ö. Gülden (2010). *6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi demokrasinin sertüveni ünitesinin öğretiminde drama ve iş birlikli öğretim yöntemlerinin öğrenci tutum ve başarısına etkisi*. Yüksek lisans tezi. Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Hein, E. George (1991). Constructivist learning theory ‘The museum and the needs of people. *CECA (International Committee of Museum Educators) Conference*. Jerusalem, Israel.
- Hoskins, M. (1995). Constructivist approaches for career counselors. *ERIC Digests*, Ottawa.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*. 11. Baskı. Ankara: Tekışık Web Ofset.
- Karakuş, F. (2009). Sosyal Bilgiler öğretiminde oluşturmacı öğrenme ve otantik değerlendirme yaklaşımlarının öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarına ve kalıcılığa etkisi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 124-141.
- Kısa, F. (2007). *İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde beyin fırtınası tekniğiyle kavram öğretiminin öğrencilerin akademik başarı düzeylerine etkisi*. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Mayer, M. (Tarihsiz). Is It Constructivism?.
- Öktem, G. (2006). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde yer alan kavramları anlama ve kazanma düzeyleri (Yeni programın pilot uygulaması Samsun ili örneği)*. Yüksek lisans tezi, Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Özden, Y. (2005). *Öğrenme ve öğretme*. 7. Baskı. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Saygın, Ö., Atılboz, N. Gökben., Salman, S. (2006). Yapılandırmacı öğretim yaklaşımının Biyoloji dersi konularını öğrenme başarısı üzerine etkisi: Canlılığın temel birimi-hücre. *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (1), 51-64.
- Teyfur, E. (2010). Yapılandırmacı teoriye göre hazırlanmış bilgisayar destekli öğretimin 9. sınıf coğrafya dersinde öğrenci başarısı ve tutumuna etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 85-106.
- Ural, A., Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS İle veri analizi*. Genişletilmiş 2. Baskı. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ünal, Ç., Çelikkaya, T. (2009). Yapılandırmacı yaklaşımın sosyal bilgiler öğretiminde başarı, tutum ve kalıcılığa etkisi (5. sınıf örneği). *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 197-212.
- Yazıcı, K. (2006). *Sosyal Bilgiler derslerinde okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesinde b-b-ö (bildiklerim-bilmek istediklerim-öğrendiklerim) stratejisinin kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve derse karşı olan tutumlarına etkisi*. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yönez, S. (2009). *Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı iş birlikli öğrenmenin ilköğretim 5. sınıf Fen ve Teknoloji dersinde öğrencilerin başarı ve tutumlarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yurdabakan, İ. (2011). Yapılandırmacı kuramın değerlendirmeye bakışı: Eğitimde alternatif değerlendirme yöntemleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44(1), 51-77.

Summary

**THE EFFECTS OF THE ACTIVITIES BASED ON
CONSTRUCTIVIST APPROACH ON STUDENTS
BEHAVIORS TOWARDS SOCIAL STUDIES**

A. Kürşat GÖKKAYA*   Ayşegül TURAL**

Education is defined as the process of improving positive behavioral changes in individuals through their own way of living (Erden, 2009: 13). Considering the fact that there have been changes and improvements in the field of technology and science in the present world, there have also been some fundamental changes in understanding of education by education community. Especially, beginning from the second half of the 20th century, more contemporary educational approaches have come into prominence and gained importance in the understanding of education, based on the works of some educationalists and researchers such as Piaget, Vygotsky, Asubel, Bruner, Von Glasersfelt (Yurdabakan, 2011: 56). Considering these studies, in the present world, the understandings of contemporary education have recently been internalized by the education community and the approach which has gained the most prominence is the constructivist approach among the recent approaches and the tendencies.

Constructivist Approach is based on a process of meaning and knowledge construction by the learners through critical thinking and inquiring (Özden, 2005). Learners are the makers of meaning and knowledge, considering their background knowledge and learning experiences, a process of interpreting and reconstructing background knowledge and learning experiences by finding alternative solutions for the problems and some situations (Öktem, 2006: 17). In Constructivist Teaching

---

* *Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmeni ABD/ ANKARA; gokkaya@gazi.edu.tr*

** *Dr. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmeni ABD/ANKARA; aysegulankara06@hotmail.com*

Approach, *making learning happen* in the process of knowledge and the knowledge construction is a social activity that necessitates time and a specific system (Hein, E. George, 1991:5).

The most important characteristic of this approach is that it provides students with the essential opportunities in the process of knowledge construction and regenerating (Arslan, A., Orhan, S., Kırbaş, A. 2010: 86). As it is understood, this approach could be very useful and beneficial for Social Studies because it is based on the fact that learning occurs as learners are actively involved in the process of learning. Looking at this angle, Social Studies Curriculum have been attached with the activities and implementations based on Constructivist Approach that allows students to actively participate the lesson process.

Procedure: This research is an experimental work. The working group of the research includes 25 6th grade students studying at Atatürk Primary School that was chosen for the research and located in Ankara Sincan, during 2010- 2011 Academic year. In the research, to be able to see the students' behavioral changes, 'Social Studies Attitude Scale' and Personal Information Form were used and they were developed by researchers consulting expert opinions. The scale consists of 25 questions measured on a 5-point *Likert scale*.

The main objective of this research is to be able to examine the influences of the various activities based on Constructivist Approach on 6th graders attitudes towards Social Study Lessons.

In terms of the objectives;

1. How are the students' behaviors towards Social Study Lessons performed with the activities based on Constructivist Approach before and after the implementation?
2. Is there a meaningful relation between the students' sex and behaviors towards Social Study Lessons performed with the activities based on Constructivist Approach?
3. Is there a meaningful relation between the students' place of birth and behaviors towards Social Study Lessons performed with the activities based on Constructivist Approach?

4. Is there a meaningful relation between the students' family type and behaviors towards Social Study Lessons performed with the activities based on Constructivist Approach? the above-mentioned questions were tried to be answered.

Data Analysis: The analyses of the data obtained from the research was performed with the use of SPSS 18:00 Statistic Packaged Software. During the process of analyzing the data frequency, percentage and t test were used.

Results: In this section of the research, the effects of the lessons performed with the use of Constructivist Activities on students' behaviors towards the lesson were examined. The activities based on Constructivist Approach were designed and performed in Social Study Lessons by researchers throughout 7 weeks.

In terms of the research, results were examined and some debates were conducted based on the data obtained from the Social Studies Attitude Scale.

25 6th grade students from Atatürk Primary School in Ankara Sincan were participated in the research. These students were considered as a single group and they formed the experimental group. With the experimental group, Social Study lessons were performed for 7 weeks using the activities generated and based on Constructivist Approach. As for the measurement; pre-test and post-test were used before and after the implementation. The analyses of the data from the measurement were performed with the use of SPSS 18:00 software on the computer and the results of the research were obtained.

As for the students in the experimental group attending the teaching process based on Constructivist Approach, it was found that statistically there is a meaningful difference between the pre-test and post-test performed before and after the process of experiment (Table 3). This result supports previously made research about the students' behavior towards the lessons; especially towards Social Study lessons (Saygın and the others, 2006; Aykaç, 2007; Aladağ, 2007; Yazıcı, 2006; Karakuş, 2009; Yönez, 2009; Atıcı, 2007).

Taking the arithmetical averages into consideration, it is seen that the students score higher points in post-test. It is recognized that the activities based on Constructivist Approach effects students' behaviors towards Social Study Lessons positively.

After that, the relation between the variables like students' answers related to the Social Studies Attitude Scale and sex, place of birth and family type were

examined and according to the implementation results, it is not seen that there is a relation that can be counted. Looking at the relation between variables such as sex and attitude towards lessons, the result parallels the previously made research (Evrekli and the others, 2009; Teyfur, 2010). According to the implementation results, it was recognized that there is a meaningful relation between the post-test points and place of birth only in terms of the answers given by the students in pre-test and post-test in Social Studies Attitude Scale. It is seen that this relation is in favour of post-test points. Considering this outcome, it is observed that the activities based Constructivist Approach is effective and beneficial in terms of learning-teaching process.

Suggestions:

1. During the whole research it was observed that the implementations and the activities based on Constructivist Approach have positive and permanent effects; it fosters students' behaviors positively towards Social Study Lessons. Taking this result into account, the activities based on Constructivist Approach could be utilized more in Social Study Lessons.
2. Students should be provided with learning opportunities that they can express themselves effectively in Social Study Lessons. For this purpose, students should be supported so that they are able to produce learning outcomes. With this support they can express themselves effectively and they can produce learning outcomes which are intended to relate the lesson with the other disciplines and subjects in Social Study Lessons.
3. In school trainings such as seminars, conferences, education sessions for Social Studies Teachers should be organized, essential information and cues about how to prepare students to the life should be given to the teachers during this process, new contemporary teaching approaches and related materials and activities should be presented, teachers should be suggested to improve these materials and activities and use them frequently in the teaching process.
4. The works that are carried out domestically and abroad related to the New Approaches and trends in Social Studies Teaching should be examined

and related fields of literature should be expanded by improving these kinds of works.

5. This research is an experimental work that was delimited with the borders of Ankara Sincan. In the following years, similar works could be remade by expanding the content.
6. This research is an experimental work that was performed with a single working group. In the following years, it could be researched that if the variables cause a meaningful effect on attitudes towards the lesson by increasing the numbers and expanding the content.
7. Department of Social Science Teaching in Universities could be supplemented and expanded with the mandatory and optional lessons named New Approaches in Education and Social Studies Teaching.